МІНІСТЕРСТВО
ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

ДЕПАРТАМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ
ТА МАКРОЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ

Україна: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

ВИКЛИКИ І ЗАГРОЗИ ПОСТПАНДЕМІЧНОГО РОЗВИТКУ

КОНСЕНСУС-ПРОГНОЗ

№54

Жовтень

2021

Консенсус-прогноз «Україна: виклики і загрози постпандемічного розвитку» було підготовлено з метою висвітлення консенсусного бачення щодо найбільш вірогідного відновлення економіки після наступних хвиль пандемії COVID-19, траєкторії та характеру її переходу до сталого позитивного розвитку в середньостроковій перспективі.

Консенсус-прогноз – це усереднені значення основних прогнозних показників економічного розвитку України, які розраховані як медіана на основі експертних оцінок учасників опитування провідних фахівців у сфері макроаналізу та прогнозування.

Публікація «Консенсус-прогноз» – періодичне видання Міністерства економіки України, яке готується департаментом стратегічного планування та макроекономічного прогнозування, головною метою діяльності якого є вироблення рекомендацій економічної політики щодо забезпечення стабільного й збалансованого економічного зростання України та макроекономічне прогнозування можливих сценаріїв розвитку країни.

Публікація стане в нагоді урядовцям, фахівцям центральних та місцевих органів виконавчої влади, науковцям, представникам громадських організацій, усім, кого цікавлять питання соціально-економічного розвитку країни, макроекономічного прогнозування.

Наведений у публікації прогноз економічного і соціального розвитку України на 2021-2024 роки розрахований на базі матеріалів, наданих експертами Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», Державного науково-дослідного інституту інформатизації та моделювання економіки, Інституту еволюційної економіки, Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України, ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України», ДП «Укрпромзовнішекспертиза», ДП «Держзовнішінформ», Інституту економічних досліджень та політичних консультацій, Міжнародного центру перспективних досліджень, Dragon Capital, CASE Україна та АТ «УКРСИББАНК».

Звертаємо увагу на те, що всі прогнозні показники, надані учасниками опитування, не є офіційними прогнозами установ, а лише експертними оцінками фахівців. Результати опитування експертів, що проводилося в жовтні 2021 року, наведено у даному випуску консенсус-прогнозу.

Ми висловлюємо щиру подяку всім спеціалістам, які брали участь у цій роботі.

При використанні матеріалів посилання на джерело обов'язкове.

© Міністерство економіки України

ЗМІСТ

СТАН СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ 4
ПРОГНОЗ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ НА 2021-2024 РОКИ 9
РИЗИКИ / ЯВИЩА НА 2021-2024 РОКИ 15
УЗАГАЛЬНЕНІ ПРИПУЩЕННЯ КОНСЕНСУС-ПРОГНОЗУ 18
ОСНОВНІ МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ЗА 2014-2020 РОКИ 20
ДИНАМІКА КОНСЕНСУС-ПРОГНОЗУ НА 2021 РІК 21
ДИНАМІКА КОНСЕНСУС-ПРОГНОЗУ НА 2022-2024 РОКИ 23
ДИНАМІКА ІНТЕГРАЛЬНИХ ОЦІНОК РИЗИКІВ / ЯВИЩ НА 2021 РІК 25
ДИНАМІКА ІНТЕГРАЛЬНИХ ОЦІНОК РИЗИКІВ / ЯВИЩ НА 2022–2024 РОКИ 26
МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЯСНЕННЯ ДО ТАБЛИЦЬ 27

Видання підготовлено Міністерством економіки України та містить матеріали, що були представлені провідними експертами (організаціями), які здійснюють свою діяльність у галузі макроекономічного аналізу та прогнозування.

Метою проведення опитування є підвищення якості макроекономічних прогнозів шляхом вираження експертної думки (поточних економічних тенденцій, результатів досліджень, прогнозів), визначення перспектив стосовно подальших шляхів розвитку країни та обміну інформацією між основними прогнозуючими організаціями (урядовими установами, міжнародними фінансовими організаціями, науково-дослідними інститутами, аналітичними центрами, недержавними організаціями тощо).

СТАН СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Ситуація в економіці впродовж більшої частини звітного періоду (фактично з березня) 2021 року, переважно, характеризується поступовим відновленням активності та зростанням після гальмування цих процесів у 2020 році, викликаного пандемією коронавірусу.

Так, за підсумками 9 місяців зростання ВВП України становить 2,1% з урахуванням зростання на 2,4% у III кварталі 2021 року порівняно з III кварталом 2020 року, на 5,7% у II кварталі 2021 року порівняно з II кварталом 2020 року та «мінус» 2,2% у I кварталі 2021 року порівняно з I кварталом 2020 року. Це менші темпи, ніж прогнозувалося. Але, вони обумовлені впливом ряду факторів. Втім, більшість країн ЄС демонструють кращі результати.

Довідково. В III кварталі 2021 року в Нідерландах спостерігалось зростання на 5%, у Литві – на 4,8%, у Франції – на 3,4%, в Іспанії – на 2,7%, у Німеччині – на 2,5% відповідно.

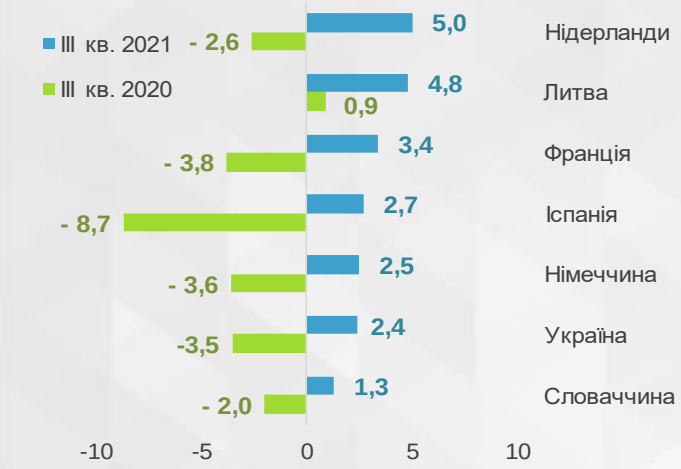
Водночас упродовж останніх місяців чергова хвиля пандемії (у т.ч. перехід до «червоного» рівня епідемічної небезпеки на більшості території України) знову створює додаткові перепони на шляху відновлення економіки. Втім, її вплив наразі вже не має руйнівного характеру, адже економка України адаптувалася до функціонування в умовах певних обмежень, викликаних запобіжними заходами карантину.

Швидкість, з якою економіка в цілому виходять із ковідної кризи свідчить, що посткризове відновлення є довготривалим процесом. Адже різні фактори можуть як стимулювати, так і стримувати розвиток. Так постковідне відновлення виробництва у розрізі видів економічної діяльності в Україні відбувається різними темпами. Більшість галузей адекватно зреагували на стимулюючі дії Уряду, відновлення активності у світовій економіці.

Рушієм позитивних змін на тлі пристосування бізнесу до роботи в умовах перманентних карантинних обмежень виступає активне розширення попиту на зовнішніх ринках, а також внутрішнього попиту як споживчого з урахуванням збільшення соціальних стандартів і матеріальної підтримки з боку держави бізнесу та населення, так і інвестиційного в умовах отримання виробниками позитивних фінансових результатів на тлі зростання світових цін.

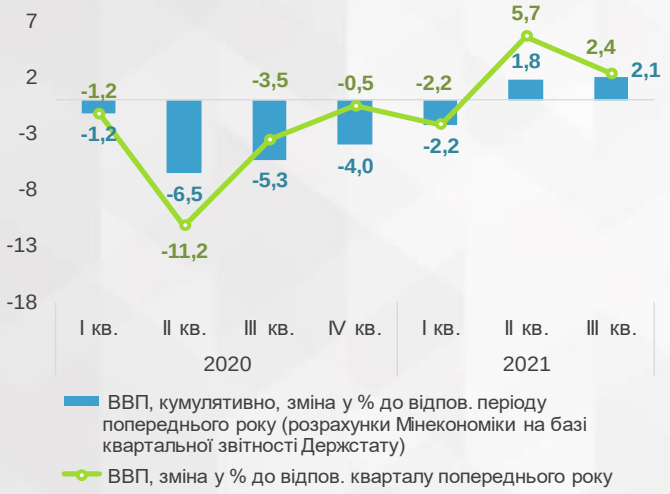
Значний позитивний вплив має швидке впровадження в бізнес новітніх цифрових технологій та пришвидшена цифровізація економіки в цілому. Втім, крім іншого, динаміка світових цін на енергоносії та певні групи

Рис. 1 **Зміна ВВП в Україні та країнах ЄС,** *до відповідного періоду попереднього року, %*

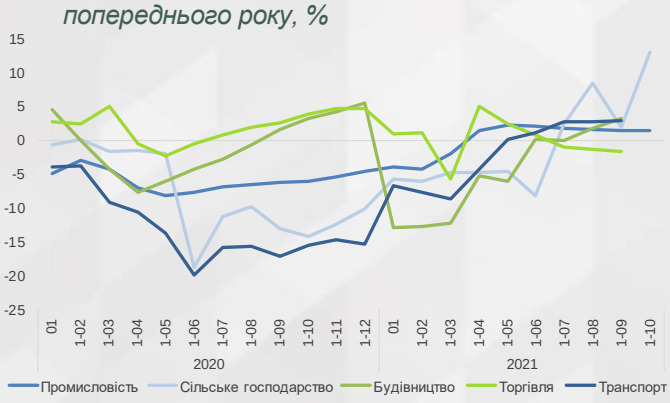
Джерело. Держстат, Євростат

Рис. 2 **Зміна ВВП в Україні**

Джерело. Держстат

Рис. 3 **Динаміка основних видів економічної діяльності,** *до відповідного періоду попереднього року, %*

Джерело. Держстат

інших продуктів (в т.ч. харчових) створює додатковий тиск на динаміку внутрішніх цін, що, тим не менше, не має кардинального впливу на позитивний напрям економічного відновлення.

Серед лідерів зростання обсягів виробництва за підсумком дев'яти місяців 2021 року є: пасажирський транспорт (зростання обсягів пасажирообігу на 26,6%), житлове будівництво (зростання на 18,4%), роздрібна торгівля (зростання обороту роздрібної торгівлі на 11,5% за десять місяців ц.р.), а також сільське господарство (зростання на 13% за десять місяців ц.р.). Водночас більш повільними темпами відновлює зростання промисловість в цілому (збільшення виробництва на 1,4% за десять місяців ц.р.). Повільно виходить з кризи і вантажний транспорт (зростання вантажообігу на 1,5%). Проте причини не пов'язані з ефектами кризи, а знаходяться в площині зовнішньої геополітики – низький попит з боку Російської Федерації на транзитні послуги трубопровідного транспорту щодо постачання природного газу до країн ЄС.

І є дві важливі для економіки галузі, які демонструють негативні результати виходу з кризи – оптова торгівля (падіння на 8,8% за десять місяців ц.р.) та нежитлове будівництво (скорочення на 2%).

Довідково. У січні-жовтні 2021 року в промисловості спостерігалося зростання виробництва – на 1,4%, у т.ч. в переробній промисловості – на 1,5% (в умовах високої кон'юнктури на зовнішніх ринках (металургійне виробництво зросло на 5,6%), поступового відновлення попиту на окрему продукцію на внутрішньому ринку, зокрема інвестиційно спрямованих видів діяльності (машинобудування – на 8,1%; виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції – на 9,4%; виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування – на 11,5% відповідно)), у добувній промисловості – на 1,1% (в умовах високої кон'юнктури на зовнішніх ринках на залізні руди та низької статистичної бази порівняння в добуванні вугілля), у постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – на 1,7% відповідно (підтримане попитом за рахунок відновлення економічної активності реального сектору економіки).

З боку попиту, визначним фактором економічного зростання виступає внутрішній споживчий попит в умовах зростання купівельної спроможності домогосподарств (з урахуванням збільшення соціальних стандартів і матеріальної підтримки з боку держави бізнесу та населення), покращення споживчих настроїв та пожвавлення споживчого кредитування, що відповідно відобразилося на результатах роботи сектору роздрібної торгівлі.

Бізнес збільшував витрати на оплату праці, що свідчить також про наявні можливості для покращення ситуації на ринку праці в майбутньому.

Рис. 4 **Індекс промислової продукції у розрізі основних видів діяльності,** *до відповідного періоду попереднього року, %*

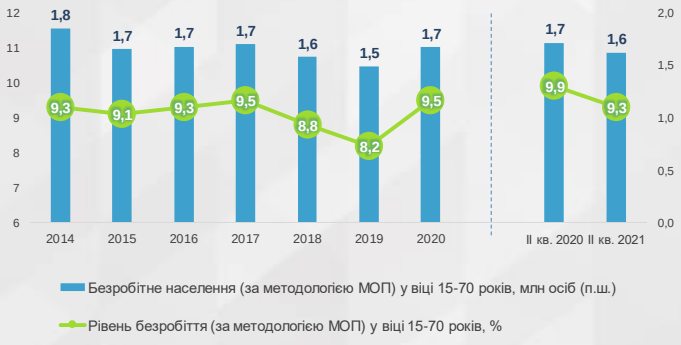
Джерело. Держстат

Рис. 5 **Зміна роздрібної торгівлі та реальної заробітної плати,** *до відповідного періоду попереднього року, %*

Джерело. Держстат

Рис. 6 **Безробітне населення**

Джерело. Держстат

Довідково. У січні-вересні 2021 року середня номінальна заробітна плата штатних працівників збільшилася на 21,5% та становила 13 604 грн, реальна заробітна плата – зросла на 11,3%.

Відтак, реакція ринку праці є такою, що відповідає ситуації поступового виходу економіки із кризового стану. Галузі, покращивши свій фінансовий стан на тлі нарощування виробництва та цін, обирали пріоритети – збільшувати зайнятість, підвищувати оплату праці чи капітальні інвестиції. Рішення щодо збільшення оплати праці та інвестицій – це рішення на користь нарощування продуктивності праці. Рішення на користь зростання зайнятості – екстенсивний шлях розвитку, який є більш витратним та менш ефективним під час виходу з кризи. Також нарощування зайнятості можливо лише за умов появи нових робочих місць – тобто, в основному, на етапі зростання, а не відновлення.

На противагу попереднім періодам, інвестиційна складова продемонструвала позитивні тенденції в II-III кварталах ц.р. Так, поновлення інвестиційної активності, з одного боку, відображається в нарощенні обсягів робіт з проведення ремонтів дорожньої інфраструктури на тлі початку нового будівельного сезону, з іншого – у нарощуванні інвестиційного імпорту високими темпами.

Ціною адаптації економіки до нових умов сьогодні є прискорена динаміка цін внутрішнього ринку. Переважаюча більшість провідних країн світу долала руйнівні наслідки карантину, спричиненого пандемією COVID-19, шляхом посиленої монетизації своїх економік, що призвело до помітного зростання світових цін як на більшість продуктів споживання (переважно, на харчові продукти), так і на енергоносії. Особливо, наприкінці 2021 року відчувається істотне зростання цін на газ. Крім іншого, сам процес виходу вітчизняної економіки, як загалом і світової, з обмежуючих активність умов, стимулює попит і також частково зумовлює вищий поточний рівень інфляції, хоча чинник зростання зовнішніх цін у 2021 році в цілому є переважаючим інші, і визначає помітно вищий, ніж у минулому році темп інфляції. Під тиском зовнішніх факторів набирає обертів посилення ролі витратної складової цін. Водночас, поточний тиск з боку монетарних чинників практично відсутній з огляду на більш жорстку монетарну політику. Але можливості впливу жорсткої монетарної політики на інфляцію, яка має переважно зовнішню природу, вельми обмежені.

Довідково. За підсумком жовтня 2021 року зростання споживчих з початку року становило 8,5%, а річний показник споживчої інфляції – 10,9%, що значною мірою можна характеризувати як тимчасовий стрибок без підґрунтя для тривалого прискорення.

Рис. 7 Капітальні інвестиції

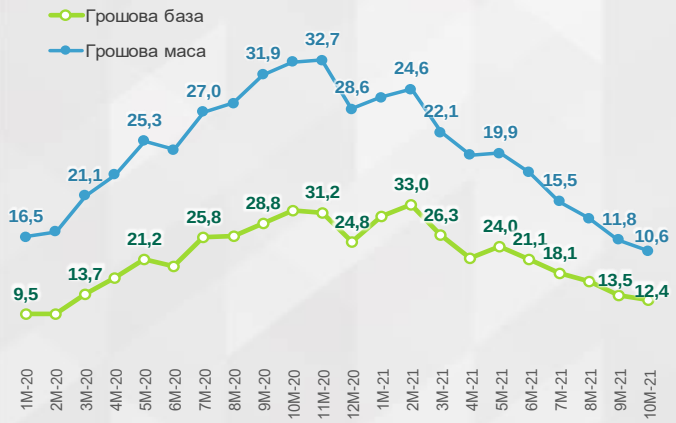
Джерело. Держстат

Рис. 8 Споживчі ціни, %

Джерело. Держстат

Рис. 9 Зміни грошової маси та бази, % у річному обчисленні

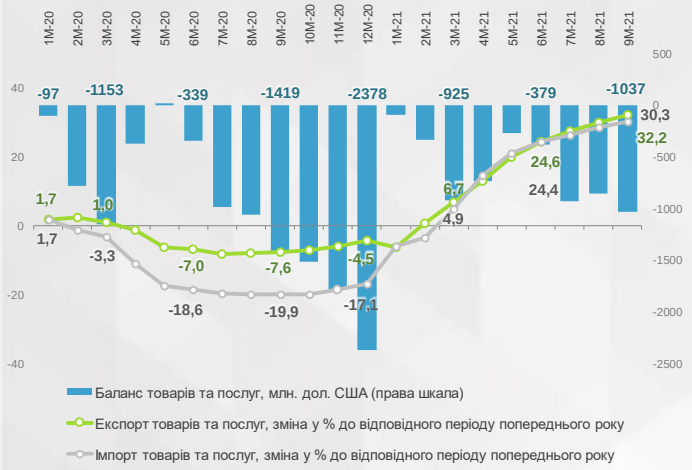

Джерело. Національний банк

Загалом така ситуація не призведе до зміни середньострокового тренду на уповільнення інфляційних процесів та не формуватиме негативних умов для розвитку економіки.

Незважаючи на суттєві втрати через карантинні обмеження 2020 року, рівень адаптації економіки України і світу до нових умов та готовність до швидкого відновлення разом із закономірно збільшеним попитом на українську продукцію на тлі загального зменшення пропозиції на світовому ринку по окремих сегментах та сприятливої зовнішньоекономічної кон'юнктури на світових товарних ринках, визначили покращання показників зовнішньоекономічної діяльності.

Рис. 10 Зовнішня торгівля

Джерело. Національний банк

Довідково. У січні-вересні 2021 року спостерігалася позитивна динаміка експорту товарів та послуг – збільшення обсягів на 32,2% порівняно з відповідним періодом 2020 року (за попередніми даними НБУ). Імпорт товарів та послуг збільшився на 30,3% відповідно. Сальдо товарів та послуг становило «мінус» 1 037 млн дол. США порівняно з «мінус» 1 419 млн дол. США в січні-вересні 2020 року.

Як наслідок, економіка Україні демонструє помірні темпи зростання ВВП.

Довідково. Для пом'якшення впливу пандемії COVID-19 упродовж 2020 року та в поточному році Уряд вживає дієвих заходів. Зокрема, наразі Урядом реалізується Державна програма стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020 – 2022 роки (далі – Програма), метою якої є впровадження впродовж 2020 – 2022 років комплексної системи нових можливостей стабілізації та сталого розвитку економіки України й підвищення рівня зайнятості населення шляхом збереження існуючих і стимулювання створення нових високопродуктивних робочих місць з гідними умовами праці.

Програма містить короткострокові ініціативи щодо подолання негативних наслідків, пов'язаних з COVID-19, заходи підтримки економіки за функціональними напрямками (підтримка МСБ, міжнародна торгівля, інвестиції та інновації, створення робочих місць та розвиток ринку праці, розумне регулювання економічної діяльності), а також заходи з підтримки секторів економіки (промисловості, сільського господарства, енергетики, транспорту та інфраструктури, IT, сфери послуг).

Одним з найрезультативніших заходів підтримки бізнесу в умовах карантину стало успішне впровадження Урядом державної програми «Доступні кредити 5-7-9%», метою якої є спрощення доступу суб'єктів малого, у тому числі мікропідприємництва, та середнього підприємництва (далі – ММСП) до банківського кредитування з метою реалізації інвестиційних проектів; сприяння запобіганню виникнення та поширення, локалізації та ліквідації спалахів, епідемій та пандемій коронавірусної хвороби (COVID-19) в Україні, а також сприяння запобіганню та подоланню їх наслідків; рефінансування існуючої заборгованості за кредитами ММСП у банках України.

Так, станом на 01.11.2021 у рамках програми «Доступні кредити 5-7-9%» банки-учасники видали 25 826 кредитів на загальну суму 68,3 млрд гривень. З них майже 22,1 млрд грн – рефінансування попередньо отриманих позик, 8,6 млрд грн підприємці отримали на капітальні інвестиції та 37,4 млрд грн у якості антикризових кредитів на поповнення оборотних коштів.

У рамках запровадження нового інструменту державної підтримки суб'єктів малого та середнього бізнесу шляхом надання державних гарантій на портфельній основі для забезпечення часткового виконання їх боргових зобов'язань перед банками-кредиторами Кабінетом Міністрів України прийнято постанови від 25.11.2020 № 1151 «Про деякі питання надання державних гарантій на портфельній основі у 2020 році»; від 23.12.2020 № 1317 «Про надання державних гарантій на портфельній основі у 2020 році». Виходячи з пропозицій банків-кредиторів та умов відбору банків, визначених рішеннями Уряду, 31.12.2020 Мінфіном було укладено договори щодо надання державних гарантій на портфельній основі для забезпечення кредитів, що надаватимуться суб'єктам мікропідприємництва, малого та/або середнього бізнесу (МСП), з 11 банками на загальну суму 3,93 млрд гривень. У рамках укладених договорів станом на 01.09.2021 банками-кредиторами надано 2 028 кредитів на суму 5 553 млн грн, що частково забезпечені державними гарантіями на портфельній основі.

Урядом утворено державне підприємство «Національний фонд інвестицій України» (постанова Кабінету Міністрів України від 31.03.2021 № 295), яке має створювати сприятливі умови для реалізації масштабних інвестиційних

та соціально значущих проектів, розвитку міжнародного економічного співробітництва, зростання конкурентоспроможності України.

З метою покращення ситуації та недопущення критичного рівня безробіття в країні здійснювалися активні дії Уряду у сфері сприяння зайнятості та збереження робочих місць.

Так, з метою забезпечення конкурентного рівня підготовки спеціалістів та сприяння працевлаштуванню в ІТ-секторі Урядом передбачено реалізацію в м. Києві експерименту з професійного навчання зареєстрованих безробітних для потреб роботодавців сфери інформаційних технологій (постанова Кабінету Міністрів України від 20.01.2021 № 39). Наразі проводиться підготовка до реалізації експерименту в частині, що стосується інформації про потреби українських ІТ-компаній у спеціалістах відповідних напрямків.

Також у рамках створення робочих місць у сфері будівництва доріг та транспортної інфраструктури, за 9 місяців 2021 року під час виконання заходів, передбачених програмою Президента України «Велике будівництво» та Державною цільовою економічною програмою розвитку автомобільних доріг загального користування державного значення на 2018-2022 роки, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 21.03.2018 № 382, у дорожній галузі знайшли роботу понад 28 тис. осіб (за інформацією Укравтодору, відповідно до інформації, наданої найбільшими підрядними організаціями дорожнього господарства).

ПРОГНОЗ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ НА 2021-2024 РОКИ

До Вашої уваги пропонується восьмий варіант прогнозу на 2021 рік та четверний варіант прогнозу на 2022 рік, що були розраховані на базі матеріалів, представлених учасниками опитування. Прогнози на 2023 та 2024 роки експертами надано втретє.

Прогнози відновлення економіки України як на 2021 рік, так і на подальшу перспективу, в основному все ще знаходяться під впливом невизначеності щодо майбутнього розвитку.

Так, якщо в попередніх очікуваннях головну роль відігравав фактор подолання пандемії COVID-19 як у світі, так і всередині країни, то наразі, зважаючи на появу нових штамів вірусу, швидкість та масштабність проведення процесу вакцинації, до цього додався фактор тривалості та складності постковідного відновлення ще й на тлі непрогнозованості цінових піків / зміни цінових трендів на світових ринках (енергетичних, продовольчих тощо). Усе це ускладнює процес прогнозування та формує своєрідну невпевненість у майбутньому перебігу подій, саме на короткострокову перспективу.

Тому, **експерти досить обережно ставляться до своїх оцінок економічного розвитку на 2021-2022 роки, а на подальшу перспективу переважно ставлять стійкий тренд.**

Головними консенсус-меседжами є:

- на точність прогнозу негативно впливають шокові цінові коливання на зовнішньому ринку. Наразі опитані експерти поділилися на 3 групи: 1 група включає оптимістично налаштованих експертів, які припускають подальше зростання цін на основні групи товарів українського експорту; 2 група експертів песимістично налаштовані і припускають різкий «розворот» цінових трендів на світовому ринку (зі стрімкого зростання в поточному році до суттєвого падіння цін у наступному році); 3 група експертів більш поміркована і припускає, що «розворот» трендів матиме місце, але він не буде настільки вже потужним і зниження цін буде в межах до 10%;
- наразі є всі передумови для наступної кризи в Україні, і оминути її важко. Тому потрібно сконцентруватися на попереджені та мінімізації її негативних наслідків;
- відновлення економіки відбувається повільно, відновлюються міграційні трудові потоки, збільшується тиск з боку витратної складової виробництва;
- потрібна ескалація капітальних інвестицій та інвестицій в об'єкти, які генерують велику додану вартість. При цьому, зелений курс розвитку економіки відповідно формує перспективи для збільшення капітальних інвестицій у сферу «зеленої» енергетики. Це в комплексі стане запорукою для забезпечення довгострокового розвитку, у т.ч. з урахуванням залучення інновацій до виробничого процесу.

Такі явища певним чином позначилися на прогнозах експертів, консенсусна оцінка за якими, наразі, порівняно з попередньою дещо погіршилася.

Так, експерти очікують на зростання ВВП: у 2021 році на рівні 3,4%, на відміну від раніше прогнозованих 4,1%; у 2022 році – на 3,6%, на відміну від 3,7% відповідно. Перегляд показників в основному зумовлено коригуванням темпів зростання інвестицій у бік їх зменшення. Хоча, незважаючи на це, за темпами вони перевищуватимуть майже усі елементи попиту, що також матимуть позитивну динаміку росту. На думку експертів у 2023-2024 роках темпи економічного зростання України матимуть тенденцію до прискорення, хоча й не перевищать темпи потенційного зростання. Консенсусна оцінка росту ВВП у 2023 році становить 3,4% та 4% у 2024 році. Поряд з тим, підвищилися оцінки зростання внутрішніх цін на тлі посилення ролі витратної складової ціни, у т.ч. через тиск зовнішніх чинників. Так, як і в попередньому консенсус-прогнозі, експерти, переважно, схиляються до високої вірогідності перевищення інфляцією цільового рівня Національного банку на тлі поступового відновлення економічної активності у 2021 році. Втім, певна група експертів вважає, що в подальшому відбуватиметься поступове вичерпання тиску інфляційних чинників та відновлення середньострокового тренду на уповільнення інфляційних процесів. Так, консенсусна оцінка інфляції в розрахунку грудень до грудня на 2021 рік становить 10,6% порівняно з 7,4% (попередньої оцінки консенсус-прогнозу), а на 2022 рік залишилась без змін – 6,6%. Незважаючи на те, що в прогнозному періоді відбуватимуться процеси зростання ділової активності (що відповідно вимагатиме поступового збільшення потреби в робочій силі), ситуація на ринку праці залишатиметься складною, а рівень безробіття не вийде на допандемічне значення. Загалом консенсусна оцінка на 2021 рік дещо підвищилася до 9,4% на відміну від 9,2% у попередньому консенсус-прогнозі, а на 2022 рік до 9% порівняно з 8,7%.

Порівнюючи отримані в процесі підготовки цього випуску усереднені кількісні припущення на 2021-2022 роки з припущеннями, наданими експертами у квітні 2021 року, можна стверджувати, що, прослідковується одностайність у баченні підвищення середньорічної ціни на імпортований природний газ та середньорічної ціни на нафту марки Brent. Щодо інших припущень, наданих експертами, більшість із зовнішніх переглянуті в бік зниження або уповільнення темпів зростання у 2022 році, після різкого прискорення у 2021 році, зокрема: середньорічної зміни ціни на залізну руду, базові метали, пшеницю та кукурудзу. Натомість, очікування врожаю зернових у 2021-2022 роках покращилися порівняно з очікуваним у минулому опитуванні.

Консенсус-прогноз на 2021-2022 роки є більш песимістичним за окремими параметрами, ніж прогноз для України міжнародних фінансових організацій (див. таблицю 1). Це пояснюється важкопрогнозованісттю ситуації наразі.

Довідково. Міжнародний валютний фонд оновив прогноз розвитку світової економіки у 2021 року до 5,9% із 6%, у 2022 році – до 4,9% (проти 4,4%) відповідно. Перегляд у бік зменшення у 2021 році пов'язано з більш повільним, ніж очікувалося відновленням світової економіки на тлі зростання ризику продовження подальших проблем у галузі охорони здоров'я.

В цілому світова економіка відновлюється, але стійкі економічні лінії розлому стримують відновлення. Очікується, що інфляційний тиск у 2022 році знизиться на тлі високої невизначеності. Більшість країн стикаються з такими проблемами як безробіття, зміна клімату, інфляційна та продовольча безпека, зростання боргу, втрати у сфері освіти. Прискорення вакцинації залишається першочерговим завданням для збереження життя людей та пришвидшення темпів відновлення світової економіки у 2022 році.

Усі країни світу вступають у складну фазу відновлення після пандемії й змушені подбати про те, щоб їх політика сприяла економічному відновленню, а не створювала нестабільності на фінансових ринках, що можуть перерости в структурні проблеми, піддаючи ризику середньострокове зростання економік.

Так, у жовтневому огляді світової економіки від МВФ (World Economic Outlook, October 2021) у 2021 році розвиток економіки Китаю та США, не зважаючи на уповільнення зростання ВВП, буде досить успішним, що дасть змогу отримати показники докризового рівня ВВП (очікується, що у 2021 році в Китаї ВВП зросте на 8% порівняно з 8,4% у попередньому звіті, в США у 2021 році – на 6% порівняно з 6,4% відповідно, у 2022 році в Китаї зростання залишилося незмінним – на рівні 5,6%, в США у 2022 році прискориться до 5,2% порівняно з 3,5% відповідно), тоді як багато інших країн очікують значно нижчі показники. Також МВФ прогнозує, що ВВП України у 2021 році зросте на 3,5% порівняно з попередніми очікуваннями зростання на 4%. Тоді як прогноз відновлення української економіки у 2022 році покращено до 3,6% порівняно з 3,4%.

Джерело: https://bit.ly/3xcTon7

Таблиця 1

Прогноз окремих показників організацій на 2021-2022 роки для України

Показник / Період	Консенсус-прогноз[1]		Прогноз МВФ[1]		Світовий банк[1]		ЄБРР[2]	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
ВВП								
номінальний, млрд грн	5 118,3	5 792,5			x	x	x	x
% реальної зміни	3,4	3,6	3,5	3,6	3,8	3,5	3,5	3,5
Індекс споживчих цін, %								
середній за рік	109,4	108,0	109,5	107,1	x	x	x	x
грудень до грудня попереднього року	110,6	106,5	110,2	106,0	105,0	105,0	x	x
Рівень безробіття, *у % до робочої сили віком 15–70 років*	9,4	9,0	9,7	8,7	x	x	x	x

[1] – станом на жовтень 2021 року

[2] – станом на листопад 2021 року

Таблиця 2

Консенсус-прогноз на 2021-2022 роки

(станом на жовтень 2021 року)

Показник / Період	2021 рік	2022 рік	2021 рік		2022 рік	
	Медіана		MIN	MAX	MIN	MAX
Національні рахунки	**млрд грн**					
Номінальний ВВП	5 118,3	5 792,5	4 749,6	5 426,1	5 351,0	6 125,9
Національні рахунки	**індекс (%, річна зміна)**					
Реальний ВВП	3,4	3,6	2,6	4,0	3,1	4,3
Споживання	6,8	3,2	4,5	14,0	2,4	5,9
Приватне	8,0	4,4	4,4	17,0	3,4	8,5
Державне	1,8	2,5	0,0	4,2	-0,4	8,0
Валове нагромадження основного капіталу	7,9	9,1	2,0	13,3	-2,0	17,3
Експорт товарів та послуг	0,3	4,5	-2,9	4,0	0,1	11,4
Імпорт товарів та послуг	10,0	6,7	8,4	12,0	3,8	10,0
Випуск окремих секторів економіки	**%, річна зміна**					
Сільське господарство	7,4	3,0	2,0	10,0	0,2	5,1
Промислове виробництво	2,1	2,8	1,5	3,2	-2,0	4,5
Інфляція	**індекс (%)**					
Дефлятор ВВП (середній за рік)	119,0	109,5	110,0	125,0	106,0	112,0
Індекс споживчих цін (середній за рік)	109,4	108,0	109,0	110,0	105,9	109,0
грудень до грудня попереднього року	110,6	106,6	108,5	111,0	105,3	110,0
Індекс цін виробників промислової продукції (середній за рік)	133,0	113,0	129,0	139,2	95,5	126,9
грудень до грудня попереднього року	133,5	111,5	118,0	143,4	93,5	130,3
Зовнішній сектор	**млрд дол. США**					
Рахунок поточних операцій	-0,9	-3,5	-1,3	0,1	-1,5	-8,1
Обсяг експорту товарів та послуг	76,9	79,5	74,2	80,6	75,0	86,0
Обсяг імпорту товарів та послуг	-79,6	-85,1	-75,9	-80,2	-81,3	-92,6
Фінансовий рахунок	-1,8	-5,3	-4,7	-1,0	-1,7	-8,0
Прямі іноземні інвестиції	-4,5	-3,8	-2,0	-6,0	-0,5	-6,5
Валові міжнародні резерви НБУ, млн дол. США	31,0	30,0	27,9	33,4	27,0	34,6

Продовження таблиці 2

Показник / Період	2021 рік	2022 рік	2021 рік		2022 рік	
	Медіана		MIN	MAX	MIN	MAX
Зовнішній сектор	**% ВВП**					
Рахунок поточних операцій	-0,5	-1,7	-0,7	0,1	-0,7	-3,8
Обсяг експорту товарів та послуг	41,2	38,2	37,8	45,2	33,6	46,6
Обсяг імпорту товарів та послуг	-42,6	-40,8	-40,2	-45,7	-38,1	-46,6
Фінансовий рахунок	-1,4	-3,6	-2,4	-0,5	-3,6	-0,8
Прямі іноземні інвестиції	-2,4	-1,8	-3,2	-1,7	-0,2	-3,2
Валові міжнародні резерви НБУ, млн дол. США	16,6	14,4	14,4	17,6	11,0	16,3
Зовнішній сектор	**%, річна зміна (номінальний)**					
Обсяг експорту товарів та послуг	24,9	3,0	3,1	32,8	0,5	10,3
Обсяг імпорту товарів та послуг	26,0	8,0	7,7	28,1	2,5	15,3
Обмінний курс, грн/дол. США						
Середній	27,40	27,80	25,00	27,80	26,00	29,00
Кінець періоду	27,50	28,10	26,30	28,10	26,50	29,90
Державні фінанси	**млрд грн**					
Доходи зведеного бюджету	1 479,8	1 677,1	1 263,2	1 604,2	1 259,1	1 799,7
Видатки зведеного бюджету	1 679,5	1 815,7	1 490,0	1 813,2	1 684,0	2 006,2
Сальдо зведеного бюджету	-199,8	-138,6	-194,4	-240,0	-168,9	-225,0
Державний борг (прямий та гарантований)	2 600,0	2 900,0	2 250,0	2 857,3	2 250,0	3 130,4
Державні фінанси	**% ВВП**					
Доходи зведеного бюджету	28,9	29,0	25,4	32,0	21,7	31,5
Видатки зведеного бюджету	32,8	31,3	30,0	37,0	30,0	34,0
Сальдо зведеного бюджету	-3,9	-2,4	-3,8	-5,0	-3,0	-4,0
Державний борг (прямий та гарантований)	50,8	50,1	44,1	64,6	38,8	54,2
Соціальні показники						
Рівень безробіття (за методологією МОП), у % до робочої сили віком 15–70 років	9,4	9,0	8,9	10,1	8,3	9,8
Середньомісячна заробітна плата працівників, грн	13 916	15 778	13 600	14 470	15 200	16 250
Реальна середньомісячна заробітна плата працівників (номінальна, скоригована на індекс споживчих цін), % до попереднього року	10,1	4,5	7,3	13,5	2,0	5,8

Таблиця 3

Консенсус-прогноз на 2023-2024 роки

(станом на жовтень 2021 року)

Показник / Період	2023 рік	2024 рік	2023 рік		2024 рік	
	Медіана		MIN	MAX	MIN	MAX
Національні рахунки	**млрд грн**					
Номінальний ВВП	6 491,6	7 186,6	5 858,0	6 633,4	6 456,0	7 405,7
Національні рахунки	**індекс (%, річна зміна)**					
Реальний ВВП	3,4	4,0	2,5	4,6	3,0	5,0
Споживання	3,4	3,6	2,7	5,5	2,5	5,3
Приватне	4,0	3,8	2,0	5,0	3,0	4,3
Державне	1,5	3,2	1,0	4,0	1,5	4,0
Валове нагромадження основного капіталу	10,0	12,0	2,0	20,0	3,0	15,0
Експорт товарів та послуг	2,8	2,5	0,6	6,0	1,1	7,0
Імпорт товарів та послуг	4,5	4,3	2,6	9,5	1,0	9,0
Випуск окремих секторів економіки	**%, річна зміна**					
Сільське господарство	3,0	2,0	1,0	5,0	2,0	4,7
Промислове виробництво	3,0	4,4	1,0	6,0	3,2	7,0
Інфляція	**індекс (%)**					
Дефлятор ВВП (середній за рік)	107,6	106,2	106,7	110,0	105,7	108,0
Індекс споживчих цін (середній за рік)	106,7	106,0	105,2	109,0	105,1	107,0
грудень до грудня попереднього року	106,6	106,0	105,2	109,0	105,0	107,0
Індекс цін виробників промислової продукції (середній за рік)	110,0	108,0	105,5	114,5	106,3	110,5
грудень до грудня попереднього року	109,8	107,0	106,5	115,8	105,7	108,0
Зовнішній сектор	**млрд дол. США**					
Рахунок поточних операцій	-5,5	-4,8	-1,7	-10,0	-1,5	-5,0
Обсяг експорту товарів та послуг	77,9	81,7	75,7	91,0	68,0	97,0
Обсяг імпорту товарів та послуг	-89,0	-85,8	-79,3	-93,6	-74,2	-101,4
Фінансовий рахунок	-6,2	-6,7	-3,0	-11,0	-5,0	-10,0
Прямі іноземні інвестиції	-5,6	-5,6	-1,6	-7,0	-1,2	-7,5
Валові міжнародні резерви НБУ, млн дол. США	30,7	30,8	27,0	34,8	20,0	36,0

Продовження таблиці 3

Показник / Період	2023 рік	2024рік	2023 рік		2024 рік	
	Медіана		MIN	MAX	MIN	MAX
Зовнішній сектор	**% ВВП**					
Рахунок поточних операцій	-2,4	-1,9	-4,2	-0,7	-0,6	-2,2
Обсяг експорту товарів та послуг	34,3	32,0	31,8	47,4	27,4	48,1
Обсяг імпорту товарів та послуг	-39,2	-33,7	-34,9	-48,4	-30,2	-50,1
Фінансовий рахунок	-4,1	-3,8	-1,3	-5,2	-1,9	-3,9
Прямі іноземні інвестиції	-2,5	-2,2	-0,8	-3,2	-0,6	-2,9
Валові міжнародні резерви НБУ, млн дол. США	13,5	12,1	12,1	14,8	7,8	13,9
Зовнішній сектор	**%, річна зміна (номінальний)**					
Обсяг експорту товарів та послуг	5,8	6,6	1,3	7,7	-10,5	7,9
Обсяг імпорту товарів та послуг	6,9	8,0	3,7	8,8	-16,6	8,6
Обмінний курс, грн/дол. США						
Середній	28,63	28,20	27,00	30,50	28,00	32,00
Кінець періоду	28,40	29,00	28,00	31,10	28,20	32,50
Державні фінанси	**млрд грн**					
Доходи зведеного бюджету	1 819,0	1 992,5	1 517,2	2 008,2	1 842,6	2 228,9
Видатки зведеного бюджету	1 992,0	2 169,0	1 852,0	2 205,7	2 018,0	2 426,2
Сальдо зведеного бюджету	-188,1	-177,7	-156,0	-197,5	-139,4	-234,0
Державний борг (прямий та гарантований)	2 200,0	2 200,0	2 150,0	3 200,0	2 120,0	3 400,0
Державні фінанси	**% ВВП**					
Доходи зведеного бюджету	28,0	27,7	23,5	31,0	26,7	31,0
Видатки зведеного бюджету	30,7	30,2	30,0	34,2	30,0	33,8
Сальдо зведеного бюджету	-2,9	-2,5	-2,4	-3,2	-1,9	-3,3
Державний борг (прямий та гарантований)	33,9	30,6	33,3	54,6	29,9	52,7
Соціальні показники						
Рівень безробіття (за методологією МОП), у % до робочої сили віком 15–70 років	8,4	8,5	8,1	12,4	7,7	9,0
Середньомісячна заробітна плата працівників, грн	17 425	19 258	15 900	18 090	16 500	19 940
Реальна середньомісячна заробітна плата працівників (номінальна, скоригована на індекс споживчих цін), % до попереднього року	4,4	4,6	-2,2	5,7	-3,0	5,7

РИЗИКИ / ЯВИЩА НА 2021-2024 РОКИ

Оцінка ризиків здійснювалась за двома критеріями: ймовірність реалізації конкретного ризику та вплив ризику на економіку Україну.

На основі наданих матеріалів було розраховано інтегральну оцінку ризиків як добуток оцінок ймовірності реалізації явища та впливу явища на економіку України, зважений на кількість респондентів.

Ризики на 2021 рік оцінювалися вже ввосьме, на 2022 рік – вчетверте. Максимальна консенсус-оцінка як зовнішніх, так і внутрішніх ризиків має інтегральне значення 16.

Оцінка реалізації ризиків та їх впливу на економіку України проводилася за такою шкалою:

Оцінка ймовірності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України
Значна ймовірність (50% і більше) прояву явища – 4	Значний вплив – 4
Середня ймовірність (30–49%) прояву явища – 3	Помірний вплив – 3
Помірна ймовірність (10–29%) прояву явища – 2	Слабкий вплив – 2
Мала ймовірність (менше 10%) прояву явища – 1	Незначний вплив – 1
Явище не є вірогідним – 0	Вплив відсутній – 0

Реалії поточної ситуації виявилися «синхронізованими» з особливостями перебігу пандемії COVID-19 (адаптація до функціонування в умовах певних обмежень, викликаних запобіжними заходами карантину, та необхідність врахування можливих нових хвиль коронавірусу), що позначилося на збереженні високих інтегральних оцінок ризиків, пов'язаних з пандемією.

Так, на 2021 рік й досі лідируючу позицію серед зовнішніх ризиків / явищ для вітчизняної економіки займає ризик «Виникнення нових хвиль пандемії COVID-19 в світі» з інтегральною оцінкою 8 у 2021 році та 7 у 2022 році (порівняно з 10 та 6 відповідно, оцінених у квітні 2021 року), серед внутрішніх ризиків / явищ – ризик «Потужна чергова хвиля пандемії COVID-19 в Україні та відновлення істотних обмежень, що вплинуть на економічну активність» з інтегральною оцінкою 8 у 2021 році та 6 у 2022 році (11 та 8 відповідно). У подальшому на 2023-2024 роки оцінки для даних ризиків з року в рік суттєво зменшуються, що є свідченням того, що більшість експертів схиляється до думки можливого подолання пандемії у найближчий період. Єдиним внутрішнім ризиком, високі оцінки якого не змінюються вже впродовж останніх років, є «Збереження високого рівня корупції», що наразі займає першу позицію серед високих інтегральних оцінок: 10 у 2021 році та 9 у 2022 році, хоча його оцінка з роками послаблюється.

Водночас на 2022-2024 роки посилюються або зберігаються на значимому рівні ризики пов'язані з національною безпекою (серед зовнішніх ризиків / явищ) та міграційним процесами (серед внутрішніх).

Найбільш значущими серед **зовнішніх ризиків / явищ** виявилися**:**

- «Посилення гібридних загроз національній безпеці України, у т.ч. активне військове протистояння на сході країни» (інтегральна оцінка 7 у 2021 році, 8 у 2022 році, 9 у 2023 році та 10 у 2024 році);
- «Транзит природного газу з Російської Федерації територією України в обсягах, значно менших ніж визначено Угодою» (6, 7, 6 та 5 відповідно);
- «Суттєве зростання цін на світових енергетичних ринках» (9 у 2022 році та 7 у 2023 - 2024 роках).

Відповідно до цього серед **внутрішніх ризиків / явищ** для вітчизняної економіки високими виявилися:

- «Збереження низької кредитної активності комерційних банків у реальному секторі» (інтегральна оцінка на рівні 8 упродовж 2021 - 2022 років, 7 у 2023 році та 6 у 2024 році);
- «Недостатньо швидке проведення реформ» (на рівні 8 упродовж 2021 - 2022 років та 7 у 2023 - 2024 років);
- «Значне підвищення тарифів ЖКГ для населення» (на рівні 5 у 2021 році, 8 у 2022 році, 4 у 2023 році та 5 у 2024 році);

Серед нових ризиків, доданих у жовтні 2021 року, слід виділити:

- «Дефіцит коштів в економіці, що гальмуватиме розвиток на шляху відновлення економічної активності» (інтегральна оцінка на рівні 8 упродовж 2021 - 2023 років та 7 у 2024 році);
- «Стагнація світової економіки (нульові або повільні темпи глобального росту)» (на рівні 5 упродовж 2022 - 2023 років та 4 у 2024 році);
- «Стрімке посилення трудової міграції за кордон» (на рівні 5 у 2021 році та 6 упродовж 2022 - 2024 років);
- «Повне припинення транзиту російського природного газу територією України» (інтегральна оцінка 2 у 2021 році та 3 у 2022 - 2023 роках та 4 у 2024 році) – експертами оцінено як менш значимий.

Найменш значущими для економіки експертами оцінено такі внутрішні ризики як:

- «Отримання низького врожаю зернових культур» (інтегральна оцінка на рівні 3 упродовж 2022 - 2023 років та 4 у 2024 році);
- «Запровадження податку на виведений капітал» (на рівні 3 у 2022 році та 2 упродовж 2023 - 2024 років).

ІНТЕГРАЛЬНА ОЦІНКА РИЗИКІВ / ЯВИЩ НА 2021-2024 РОКИ

Таблиця 4

Зовнішні ризики / явища (жовтень 2021 року)

Зовнішні ризики / явища	2021 рік			2022 рік			2023 рік			2024 рік		
	Інтегральна оцінка	Оцінка вірогідності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України	**Інтегральна оцінка**	Оцінка вірогідності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України	**Інтегральна оцінка**	Оцінка вірогідності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України	**Інтегральна оцінка**	Оцінка вірогідності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України
Виникнення нових хвиль пандемії COVID-19 в світі	**8**	4	3	**7**	3	3	**5**	3	2	**3**	2	2
Посилення гібридних загроз національній безпеці України, у т.ч. активне військове протистояння на сході країни	**7**	2	3	**8**	2	3	**9**	2	3	**10**	3	3
Транзит природного газу з Російської Федерації територією України в обсягах, значно менших ніж визначено Угодою	**6**	3	3	**7**	3	3	**6**	3	3	**5**	3	3
Неотримання запланованого фінансування від МВФ	**5**	3	2	**5**	3	2	**3**	2	2	**3**	2	2
Дефіцит зовнішнього фінансування та звуження можливостей доступу до міжнародних ринків капіталу	**5**	2	3	**6**	3	3	**5**	2	3	**4**	2	3
Активне впровадження нових торгівельних бар'єрів для вітчизняного експорту з боку інших країн (посилення протекціонізму)	**4**	2	3	**5**	2	3	**4**	2	2	**4**	2	2
Повне припинення транзиту російського природного газу територією України	**2**	1	3	**3**	2	3	**3**	2	3	**4**	2	3
Нова світова криза	**x**	x	x	**7**	3	3	**6**	3	3	**5**	2	3
Стагнація світової економіки (нульові або повільні темпи глобального росту)	**x**	x	x	**5**	2	3	**5**	2	3	**4**	2	3
Суттєве зростання цін на світових енергетичних ринках	**x**	x	x	**9**	3	4	**7**	3	3	**7**	3	3

Продовження таблиці 4

Внутрішні ризики / явища (жовтень 2021 року)

Внутрішні ризики / явища	2021 рік			2022 рік			2023 рік			2024 рік		
	Інтегральна оцінка	Оцінка вірогідності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України	Інтегральна оцінка	Оцінка вірогідності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України	Інтегральна оцінка	Оцінка вірогідності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України	Інтегральна оцінка	Оцінка вірогідності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України
Збереження високого рівня корупції	**10**	4	3	**9**	4	3	**8**	4	3	**7**	3	3
Збереження низької кредитної активності комерційних банків у реальному секторі	**8**	3	3	**8**	3	3	**7**	3	3	**6**	3	3
Дефіцит коштів в економіці, що гальмуватиме розвиток на шляху відновлення економічної активності	**8**	3	3	**8**	3	3	**8**	3	3	**7**	3	3
Потужна чергова хвиля пандемії COVID-19 в Україні та відновлення істотних обмежень, що вплинуть на економічну активність	**8**	3	3	**6**	3	3	**4**	2	3	**3**	2	3
Недостатньо швидке проведення реформ	**8**	3	3	**8**	3	3	**7**	3	3	**7**	3	3
Значне підвищення тарифів ЖКГ для населення	**5**	2	3	**8**	3	3	**4**	2	3	**5**	2	3
Стрімке посилення трудової міграції за кордон	**5**	2	3	**6**	3	3	**6**	3	3	**6**	3	3
Значне зростання дефіциту державного бюджету та касових розривів у Пенсійному фонді, інших фондах державного соціального страхування	**5**	2	3	**6**	2	3	**5**	2	3	**4**	2	2
Прояв суттєвих девальваційних тенденцій на валютному ринку	**3**	1	3	**8**	3	3	**5**	2	3	**4**	2	3
Дефолт по зовнішніх боргах	**x**	x	x	**3**	1	4	**3**	1	3	**4**	1	3
Запровадження податку на виведений капітал	**x**	x	x	**3**	2	2	**2**	2	2	**2**	1	2
Отримання низького врожаю зернових культур	**x**	x	x	**3**	2	3	**3**	2	3	**4**	2	3

УЗАГАЛЬНЕНІ ПРИПУЩЕННЯ КОНСЕНСУС-ПРОГНОЗУ

Таблиця 5

Показник / Період	На 2021 рік станом на:							
	04/18	09/18	12/18	04/19	04/20	07/20	04/21	10/21
ВВП, % реальні зміни:								
Російська Федерація	1,5	1,5	1,6	1,6	1,7	3,5	3,0	4,0
США	1,9	2,0	2,0	1,9	1,7	4,5	5,5	6,0
Китай	6,2	6,3	6,3	6,3	5,0	8,2	8,1	8,0
Єврозона	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7	5,0	4,2	5,0
ЄС–27	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7	4,9	3,9	4,3
Ціна на нафту марки Brent, середньорічна, дол. США/барель	65	68,7	69,6	69,5	45	45	60,5	69
Ціна на базові метали, середньорічна зміна, у % до попереднього року	2,0	2,0	1,8	1,5	5,0	6,0	7,3	22,0
Ціна на залізну руду, середньорічна зміна, у % до попереднього року	1,0	1,6	1,0	1,0	5,0	5,0	15,0	43,5
Ціна на карбамід, середньорічна зміна, у % до попереднього року	1,8	2,6	2,0	2,0	5,0	x	x	x
Ціна на пшеницю, середньорічна зміна, у % до попереднього року	2,0	2,0	1,3	1,3	2,0	1,5	5,0	18,5
Ціна на кукурудзу, середньорічна зміна, у % до попереднього року	2,0	2,0	2,0	2,0	2,3	2,5	8,0	40,0
Середньорічний обмінний курс, дол. США / євро	1,15	1,14	1,15	1,14	1,10	1,11	1,18	1,15
Середньорічна ціна на імпортований природний газ, дол. США за 1 тис. м^3	261	265	266,5	277	170	150	207,2	400
Зміна тарифів на комунальні послуги для населення (грудень до грудня), %, зокрема:								
природний газ	20	15	15	14	10	10	15	11,1
гаряча вода, опалення	20	15	15	11,5	10	13,5	20	33
електроенергія	12,5	20	20	20	10	15	36,8	30
Зміна тарифів на перевезення (грудень до грудня), %, зокрема:								
пасажирів, багажу і вантажобагажу пасажирів залізничним транспортом	x	x	x	x	10	17,5	20	20
вантажні залізничні перевезення	x	x	x	x	15,4	15	12,5	7
Мінімальна заробітна плата, середньорічна, грн	6 200	6 150	6 100	5 500	5 134	5 975	6 042	6 046
Врожай зернових, млн тонн	64	63,1	64	64	74	70	70,1	76,8
Облікова ставка, % на кінець року	12	14	14	15	7,8	6,3	7	8,5
Середньозважена середньорічна ставка за новими кредитами, %	14,5	15	15	15	15	x	x	x
Залучення ресурсів МВФ Нацбанком та Урядом України, млрд дол. США	1	1	1	1	2	1,5	1,2	3,1
Доходи бюджету від приватизації, млн грн	500	500	750	967	4 500	2 000	1 000	2 000

Продовження таблиці 5

Показник / Період	На 2022 рік станом на:				На 2023 рік станом на:			На 2024 рік станом на:		
	04/19	07/20	04/21	10/21	07/20	04/21	10/21	07/20	04/21	10/21
ВВП, % реальні зміни:										
Російська Федерація	1,6	2,0	3,8	2,9	1,9	2,1	2,0	1,8	1,9	1,8
США	2,2	3,0	2,6	4,6	2,5	2,8	2,8	2,0	2,0	2,0
Китай	6,3	5,8	5,6	5,7	5,8	5,8	5,7	5,5	5,4	5,2
Єврозона	1,9	2,5	3,6	4,0	1,9	2,8	2,1	1,6	2,0	2,0
ЄС–27	1,8	3,7	3,5	3,5	2,0	3,0	2,3	1,6	2,0	2,0
Ціна на нафту марки Brent, середньорічна, дол. США/барель	68,5	48	60,3	70	50	60	64,0	50	60	64
Ціна на базові метали, середньорічна зміна, у % до попереднього року	1,0	2,8	1,8	0,5	2,8	1,7	1,0	3,0	3,0	3,0
Ціна на залізну руду, середньорічна зміна, у % до попереднього року	2,0	1,1	2,8	-16,5	1,5	1,7	1,0	2,0	3,0	3,0
Ціна на карбамід, середньорічна зміна, у % до попереднього року	1,5	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ціна на пшеницю, середньорічна зміна, у % до попереднього року	1,3	1,5	0,8	-4,0	1,5	1,0	0,9	2,0	1,5	5,0
Ціна на кукурудзу, середньорічна зміна, у % до попереднього року	1,7	1,8	1,8	0,5	2,6	2,0	0,9	2,5	1,0	0,9
Середньорічний обмінний курс, дол. США / євро	1,20	1,09	1,17	1,16	1,10	1,16	1,15	1,10	1,15	1,15
Середньорічна ціна на імпортований природний газ, дол. США за 1 тис. м^3	283,9	173,5	210	347,5	183	220	285	195	215	300
Зміна тарифів на комунальні послуги для населення (грудень до грудня), %, зокрема:										
природний газ	10	8	13	20	6	7,5	7,5	6,5	7,5	10
гаряча вода, опалення	10	10,5	10	16	6	8,5	10	2,7	5	7,5
електроенергія	7	10	20	17,5	5	12,5	10	5	7,5	5
Зміна тарифів на перевезення (грудень до грудня), %, зокрема:										
пасажирів, багажу і вантажобагажу пасажирів залізничним транспортом	x	12,5	12,5	13,5	6,5	6,5	10	6	6,5	5
вантажні залізничні перевезення	x	12,5	12,5	13	10	10	7,5	10	10	7,5
Мінімальна заробітна плата, середньорічна, грн	6 000	6 500	6 646	6 550	6 800	7 046	7 178	7 443	7 539,5	7 682,5
Врожай зернових, млн тонн	62,6	71,5	71,8	74	72	72	72	73	71	74
Облікова ставка, % на кінець року	16	7	7	8	7,3	7	7,5	6	6	6,8
Середньозважена середньорічна ставка за новими кредитами, %	18	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Залучення ресурсів МВФ Нацбанком та Урядом України, млрд дол. США	1	0	1,4	1	0	1	1	0	0	0
Доходи бюджету від приватизації, млн грн	750	3 000	3 000	2 800	3 000	4 000	3 300	4 000	2 800	2 300

ДОДАТКИ

Таблиця 6

ОСНОВНІ МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ЗА 2014-2020 РОКИ

Показники [1] / Період	Звіт						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Національні рахунки, млрд грн							
Номінальний ВВП	1 586,9	1 988,5	2385,4	2 981,2	3 560,3	3 977,2	4 191,9
Споживання	1 430,0	1 723,6	2 032,3	2 618,1	3 209,3	3 706,1	3 924,5
Валове нагромадження	212,6	316,8	518,2	595,2	661,8	592,2	315,0
Чистий експорт товарів та нефакторних послуг	–55,6	–51,9	–165,2	–232,1	–310,8	–320,1	-47,7
Індекс, *%, річна зміна*							
Реальний ВВП	–6,6	–9,8	2,4	2,5	3,4	3,2	–4,0
Споживання	–6,2	–15,2	2,0	8,4	7,1	5,3	0,5
Валове нагромадження основного капіталу	–24,0	–9,2	20,4	16,1	16,6	11,7	-24,4
Експорт товарів та послуг	–14,2	–13,2	–1,8	3,9	-1,4	7,3	-5,6
Імпорт товарів та послуг	–22,1	–16,7	9,3	12,9	2,8	5,7	-9,5
Випуск окремих секторів економіки, %, річна зміна							
Сільське господарство	2,2	–4,8	6,3	–2,2	8,2	1,4	–10,1
Промислове виробництво	–10,1	–12,3	4,0	1,1	3,0	–0,5	-4,5
Інфляція, індекс (%)							
Індекс споживчих цін (середній за рік)	112,1	148,7	113,9	114,4	110,9	107,9	102,7
грудень до грудня попереднього року	124,9	143,3	112,4	113,7	109,8	104,1	105,0
Індекс цін виробників промислової продукції (середній за рік)	117,1	136,0	120,5	126,4	117,4	104,1	98,4
грудень до грудня попереднього року	131,8	125,4	135,7	116,5	114,2	92,6	114,5
Зовнішній сектор, млрд дол. США							
Рахунок поточних операцій	–4,6	5,0	–1,9	–3,5	–6,4	–4,1	5,3
Обсяг експорту товарів та послуг	65,4	47,9	46,0	53,9	59,2	63,6	60,7
Обсяг імпорту товарів та послуг	70,0	50,2	52,5	62,7	70,6	76,1	63,1
Фінансовий рахунок	9,1	4,6	–3,1	–6,0	–9,3	–10,1	3,3
Прямі іноземні інвестиції (сальдо)	-0,3	0,4	–3,8	-3,7	–4,5	–5,2	0,1
Валові міжнародні резерви НБУ (на кінець періоду)	7,5	13,3	15,5	18,8	20,8	25,3	29,1
Обмінний курс, грн/дол. США							
Середньорічний	11,89	21,84	25,55	26,60	27,20	25,85	26,96
На кінець року	15,77	24,00	27,19	28,07	27,69	23,69	28,27
Державні фінанси, млрд грн							
Доходи зведеного бюджету	456,1	652,0	782,9	1 017,0	1 184,3	1 289,8	1 376,7
Видатки зведеного бюджету	528,1	682,9	837,7	1 059,1	1 252,1	1 377,1	1 601,1
Сальдо зведеного бюджету	–72,0	–30,9	–54,8	–42,1	-67,8	–87,3	–224,5
Державний борг (прямий та гарантований)	1 100,8	1 572,2	1 929,8	2 141,8	2 168,4	1 998,3	2 551,9
Соціальні показники							
Рівень безробіття (за методологією МОП), у % до робочої сили віком 15-70 років	9,3	9,1	9,3	9,5	8,8	8,2	9,5
Середньомісячна заробітна плата працівників, грн	3 480	4 195	5 183	7 104	8 865	10 497	11 591

Дані з 2014 року наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя, а починаючи з 2015 року ще і без частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях

Таблиця 7

ДИНАМІКА КОНСЕНСУС-ПРОГНОЗУ НА 2021 РІК

(квітень 2018 – жовтень 2021 року)

Показник / Період		2021								
	04/2018	09/2018	12/2018	04/2019	04/2020	07/2020	04/2021	Відхилення (04/2021 до 07/2020)	10/2021	Відхилення (10/2021 до 04/2021)
Національні рахунки, млрд грн										
Номінальний ВВП	4 810,3	4 985,5	5 046,1	5 173,2	4 536,6	4 391,4	4 583,1	+4,4%	5 118,3	+11,7%
Споживання, усього	4 058,4	4 325,0	4 377,2	4 475,8	4 255,2	x	x	x	x	x
Валове нагромадження	925,0	1 058,4	1 053,7	1 021,0	559,0	x	x	x	x	x
Чистий експорт товарів та нефакторних послуг	–245,0	–369,7	–345,0	–379,6	–279,4	x	x	x	x	x
Національні рахунки, індекс (%, річна зміна)										
Реальний ВВП	4,0	3,9	3,9	3,5	2,4	3,2	4,1	+0,9 в.п.	3,4	-0,7 в.п.
Споживання	3,3	3,7	3,2	4,2	2,3	2,4	3,5	+1,1 в.п.	6,8	+3,3 в.п.
Валове нагромадження основного капіталу	9,4	12,4	9,8	9,1	6,9	8,5	8,9	+0,4 в.п.	7,9	-1,0 в.п.
Експорт товарів та послуг	4,3	4,1	4,5	2,1	4,0	4,2	2,3	-1,9 в.п.	0,3	-2,0 в.п.
Імпорт товарів та послуг	6,0	6,4	5,6	5,2	5,0	8,1	8,5	+0,4 в.п.	10,0	+1,5 в.п.
Випуск окремих секторів економіки, %, річна зміна										
Сільське господарство	1,7	2,3	2,5	2,2	2,1	2,3	5,5	+3,2 в.п.	7,4	+1,9 в.п.
Промислове виробництво	4,8	4,5	4,7	3,6	2,2	2,2	2,7	+0,5 в.п.	2,1	-0,6 в.п.
Інфляція, індекс (%)										
Індекс споживчих цін (середній за рік)	107,4	107,2	108,0	106,8	107,7	106,8	107,7	+0,9 в.п.	109,4	+1,7 в.п.
грудень до грудня попереднього року	106,4	105,0	106,0	105,4	105,9	106,0	107,4	+1,3 в.п.	110,6	+3,2 в.п.
Індекс цін виробників промислової продукції (середній за рік)	108,0	108,0	109,1	109,1	108,6	107,3	120,2	+12,9 в.п.	133,0	+12,8 в.п.
грудень до грудня попереднього року	107,0	106,1	108,0	107,7	109,6	107,1	112,6	+5,5 в.п.	133,5	+20,9 в.п.
Зовнішній сектор, млрд дол. США										
Рахунок поточних операцій	–4,2	–4,1	–4,4	–5,9	-4,0	-3,8	-1,7	+$2,1 млрд	-0,9	+$0,8 млрд
Обсяг експорту товарів та послуг	67,9	74,1	71,6	67,5	63,2	59,6	63,3	+6,17%	76,9	+21,55%
Обсяг імпорту товарів та послуг	–73,1	–87,2	–83,4	–80,1	-70,0	-69,1	-70,7	+2,3%	-79,6	+12,6%
Фінансовий рахунок	–4,2	–4,7	–5,9	–5,0	-4,0	-4,5	3,6	-$8,1 млрд	-1,8	+$5,4 млрд
Прямі іноземні інвестиції	–4,1	–4,3	–4,0	–3,2	0,3	-2,4	-1,0	-$1,4 млрд	-4,5	+$3,5 млрд
Валові міжнародні резерви НБУ, млрд дол. США	20,9	20,6	20,1	20,1	22,8	27,3	30,1	+$2,9 млрд	31,0	+$0,9 млрд

Продовження таблиці 7

Показник / Період		2021								
	04/2018	09/2018	12/2018	04/2019	04/2020	07/2020	04/2021	Відхилення (04/2021 до 07/2020)	10/2021	Відхилення (10/2021 до 04/2021)
Зовнішній сектор, % ВВП										
Рахунок поточних операцій	–2,7	–2,6	–2,7	–3,4	–2,6	-2,4	-1,0	+1,4 в.п.	-0,5	+0,5 в.п.
Обсяг експорту товарів та послуг	43,8	46,9	44,9	39,2	41,8	38,8	38,5	-0,3 в.п.	41,2	+2,7 в.п.
Обсяг імпорту товарів та послуг	–47,1	–55,2	–52,3	–46,6	–46,3	-45,0	-43,0	-2,0 в.п.	-42,6	-0,4 в.п.
Фінансовий рахунок	–3,2	–3,4	–4,3	–3,4	–2,8	-3,1	2,8	-5,9 в.п.	-1,4	+4,2 в.п.
Прямі іноземні інвестиції	–2,6	–2,7	–2,5	–1,9	0,2	-1,6	-0,6	-1,0 в.п.	-2,4	+1,8 в.п.
Валові міжнародні резерви НБУ	13,5	13,0	12,6	11,7	15,1	17,7	18,3	+0,6 в.п.	16,6	-1,7 в.п.
Зовнішній сектор, %, річна зміна (номінальний)										
Обсяг експорту товарів та послуг	6,1	9,8	9,8	5,5	6,4	6,0	4,3	-1,8 в.п.	24,9	+20,6 в.п.
Обсяг імпорту товарів та послуг	5,6	8,4	7,7	5,8	7,1	10,3	13,2	+2,8 в.п.	26,0	+12,9 в.п.
Обмінний курс, грн/дол. США										
Середньорічний	31,00	31,55	31,65	30,10	30,00	28,60	27,90	-2,4%	27,40	-1,8%
На кінець року	32,30	33,20	33,80	30,70	30,75	29,20	28,20	-3,4%	27,50	-2,5%
Державні фінанси, млрд грн										
Доходи зведеного бюджету	1 432,0	1 707,5	1 707,5	1 685,6	1 298,7	1299,6	1 390,0	+7,0%	1 479,8	+6,5%
Видатки зведеного бюджету	1 570,5	1 807,0	1 807,0	1 780,0	1 427,9	1449,0	1 613,5	+11,3%	1 679,5	+4,1%
Сальдо зведеного бюджету	–108,0	–123,5	–115,4	–106,2	–134,0	-149,5	-223,5	+74,0 млрд грн	-199,8	-23,7 млрд грн
Сальдо сектору державного управління (включаючи ПФУ)	–99,3	–99,7	–96,8	–83,2	–86,0	x	x	x	x	x
Державний борг (прямий та гарантований)	2 570,0	2 680,6	2 560,0	2 572,7	2 484,1	2425,0	2 740,0	+13,0%	2 600,0	-5,1%
Державні фінанси, % ВВП										
Доходи зведеного бюджету	29,8	34,2	33,8	32,6	28,6	29,6	30,3	+0,7 в.п.	28,9	-1,4 в.п.
Видатки зведеного бюджету	32,6	36,2	35,8	34,4	31,5	33,0	35,2	+2,2 в.п.	32,8	-2,4 в.п.
Сальдо зведеного бюджету	–2,2	–2,5	–2,3	–2,1	–3,0	-3,4	-4,9	+1,5 в.п.	-3,9	-1,0 в.п.
Сальдо сектору державного управління (включаючи ПФУ)	–2,1	–2,0	–1,9	–1,6	–1,9	x	x	x	x	x
Державний борг (прямий та гарантований)	53,4	53,8	50,7	49,7	54,8	55,2	59,8	-4,6 в.п.	50,8	-9,0 в.п.
Соціальні показники										
Рівень безробіття (за методологією МОП), % до робочої сили віком 15–70 років	8,7	8,9	8,3	8,2	9,1	9,2	9,2	-	9,4	+0,2 в.п.
Середньомісячна заробітна плата працівників, грн	13 440	13 700	14 234	13 205	12 408	12350	13 562	+9,8%	13 916	+2,6%

Таблиця 8

ДИНАМІКА КОНСЕНСУС-ПРОГНОЗУ НА 2022-2024 РОКИ

(квітень 2019 – жовтень 2021 року)

Показник / Період		2022					2023			2024		
	04/2019	07/2020	04/2021	Відхилення (04/2021 до 07/2020)	10/2021	Відхилення (10/2021 до 04/2021)	04/2021	10/2021	Відхилення (10/2021 до 04/2021)	04/2021	10/2021	Відхилення (10/2021 до 04/2021)
Національні рахунки, млрд грн												
Номінальний ВВП	5759,0	4983,0	5 040,0	+1,1%	5792,5	+14,9%	5 528,0	6491,6	+17,4%	6 015,0	7 186,6	+19,5%
Споживання, усього	5029,8	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Валове нагромадження	1226,0	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Чистий експорт товарів та нефакторних послуг	-459,0	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Національні рахунки, індекс (%, річна зміна)												
Реальний ВВП	4,0	3,5	3,7	+0,2 в.п.	3,6	-0,1 в.п.	3,5	3,4	-0,1 в.п.	3,9	4,0	+0,1 в.п.
Споживання	3,7	3,0	3,0	+0,1 в.п.	3,2	+0,2 в.п.	3,4	3,4	-	3,8	3,6	-0,2 в.п.
Валове нагромадження основного капіталу	10,0	9,4	11,1	+1,7 в.п.	9,1	-2,0 в.п.	10,0	10,0	-	9,7	12,0	+2,3 в.п.
Експорт товарів та послуг	3,8	4,4	3,1	-1,3 в.п.	4,5	+1,4 в.п.	2,4	2,8	+0,4 в.п.	3,5	2,5	-1,0 в.п.
Імпорт товарів та послуг	5,6	7,0	7,1	+0,1 в.п.	6,7	-0,4 в.п.	5,0	4,5	-0,5 в.п.	5,9	4,3	-1,6 в.п.
Випуск окремих секторів економіки, %, річна зміна												
Сільське господарство	2,5	3,0	3,0	-	3,0	-	2,8	3,0	+0,2 в.п.	2,7	2,0	-0,7 в.п.
Промислове виробництво	4,0	3,3	2,8	-0,5 в.п.	2,8	-	2,3	3,0	+0,7 в.п.	3,8	4,4	+0,6 в.п.
Інфляція, індекс (%)												
Індекс споживчих цін (середній за рік)	106,0	106,6	106,7	+0,1 в.п.	108,0	+1,3 в.п.	106,0	106,7	+0,7 в.п.	105,3	106,0	+0,7 в.п.
грудень до грудня попереднього року	105,0	106,0	106,6	+0,6 в.п.	106,6	-	105,7	106,6	+0,9 в.п.	105,1	106,0	+0,9 в.п.
Індекс цін виробників промислової продукції (середній за рік)	107,7	106,3	109,1	+2,8 в.п.	113,0	+3,9 в.п.	107,8	110,0	+2,2 в.п.	108,0	108,0	-
грудень до грудня попереднього року	106,9	106,3	107,9	+1,5 в.п.	111,5	+3,6 в.п.	106,8	109,8	+3,0 в.п.	107,0	107,0	-
Зовнішній сектор, млрд дол. США												
Рахунок поточних операцій	-5,5	-4,7	-4,2	+$0,5 млрд	-3,5	+$0,7 млрд	-5,7	-5,5	+$0,2 млрд	-4,0	-4,8	-$0,8 млрд
Обсяг експорту товарів та послуг	70,7	64,6	66,0	+2,1%	79,5	+20,54%	69,5	77,9	+11,99%	74,7	81,7	+9,37%
Обсяг імпорту товарів та послуг	-85,2	-77,1	-76,1	-1,3%	-85,1	+11,8%	-80,1	-89,0	+11,1%	-82,0	-85,8	+4,6%
Фінансовий рахунок	-5,3	-6,3	-6,0	-$0,3 млрд	-5,3	-$0,7 млрд	-7,5	-6,2	-$1,3 млрд	-10,0	-6,7	-$3,3 млрд
Прямі іноземні інвестиції	-3,5	-3,0	-2,0	-$1,0 млрд	-3,8	+$1,8 млрд	-3,5	-5,6	+$2,1 млрд	-3,4	-5,6	+$2,2 млрд
Валові міжнародні резерви НБУ, млрд дол. США	21,0	27,8	30,1	+$2,4 млрд	30,0	-$0,1 млрд	29,5	30,7	+$1,2 млрд	27,6	30,8	+$3,2 млрд

Продовження таблиці 8

Показник / Період		2022					2023			2024		
	04/2019	07/2020	04/2021	Відхилення (04/2021 до 07/2020)	10/2021	Відхилення (10/2021 до 04/2021)	04/2021	10/2021	Відхилення (10/2021 до 04/2021)	04/2021	10/2021	Відхилення (10/2021 до 04/2021)
Зовнішній сектор, % ВВП												
Рахунок поточних операцій	-2,9	-2,7	-2,4	+0,3 в.п.	-1,7	+0,7 в.п.	-3,0	-2,4	+0,5 в.п.	-1,9	-1,9	-
Обсяг експорту товарів та послуг	37,8	37,3	37,3	-	38,2	+0,9 в.п.	36,5	34,3	-2,2 в.п.	36,1	32,0	-4,1 в.п.
Обсяг імпорту товарів та послуг	-45,6	-44,5	-43,0	-1,5 в.п.	-40,8	-2,2 в.п.	-42,0	-39,2	-2,8 в.п.	-39,7	-33,7	-6,0 в.п.
Фінансовий рахунок	-3,2	-4,2	-4,2	-	-3,6	-0,6 в.п.	-5,1	-4,1	-1,0 в.п.	-5,9	-3,8	-2,1 в.п.
Прямі іноземні інвестиції	-1,9	-1,7	-1,1	-0,6 в.п.	-1,8	+0,7 в.п.	-1,8	-2,5	+0,7 в.п.	-1,6	-2,2	+0,6 в.п.
Валові міжнародні резерви НБУ	11,2	16,0	17,0	+1,0 в.п.	14,4	-2,6 в.п.	15,5	13,5	-2,0 в.п.	13,4	12,1	-1,3 в.п.
Зовнішній сектор, %, річна зміна (номінальний)												
Обсяг експорту товарів та послуг	6,8	6,7	5,1	-1,7 в.п.	3,0	-2,1 в.п.	5,8	5,8	-	5,9	6,6	+0,7 в.п.
Обсяг імпорту товарів та послуг	6,2	9,0	8,1	-0,9 в.п.	8,0	-0,1 в.п.	6,0	6,9	+0,9 в.п.	6,8	8,0	+1,2 в.п.
Обмінний курс, грн/дол. США												
Середньорічний	30,80	28,77	28,50	-0,9%	27,80	-2,5%	29,00	28,63	-1,3%	29,12	28,20	-3,2%
На кінець року	30,90	30,10	29,00	-3,7%	28,10	-3,1%	29,20	28,40	-2,7%	29,60	29,00	-2,0%
Державні фінанси, млрд грн												
Доходи зведеного бюджету	1800,0	1424,5	1 566,0	+9,9%	1677,1	+7,1%	1 707,0	1819,0	+6,6%	1 865,0	1 992,5	+6,8%
Видатки зведеного бюджету	2003,0	1539,5	1 783,3	+15,8%	1815,7	+1,8%	1 905,0	1992,0	+4,6%	2045,0	2169,0	+6,1%
Сальдо зведеного бюджету	-151,5	-139,9	-217,3	+77,4 млрд грн	-138,6	-78,7 млрд грн	-179,8	-188,1	+8,3 млрд грн	-172,0	-177,7	+5,7 млрд грн
Сальдо сектору державного управління (включаючи ПФУ)	-114,1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Державний борг (прямий та гарантований)	2 764,8	2 400,0	2 934,1	+22,3%	2900,0	-1,2%	2 674,3	2 200,0	-17,7%	2 726,9	2 200,0	-19,3%
Державні фінанси, % ВВП												
Доходи зведеного бюджету	31,3	28,6	31,1	+2,5 в.п.	29,0	-2,1 в.п.	30,9	28,0	-2,9 в.п.	31,0	27,7	-3,3 в.п.
Видатки зведеного бюджету	34,8	30,9	35,4	+4,5 в.п.	31,3	-4,1 в.п.	34,5	30,7	-3,8 в.п.	34,0	30,2	-3,8 в.п.
Сальдо зведеного бюджету	-2,6	-2,8	-4,3	+1,5 в.п.	-2,4	-1,9 в.п.	-3,3	-2,9	-0,4 в.п.	-2,9	-2,5	-0,4 в.п.
Сальдо сектору державного управління (включаючи ПФУ)	-2,0	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Державний борг (прямий та гарантований)	48,0	48,2	58,2	+10,1в.п.	50,1	-8,1 в.п.	48,4	33,9	-14,5 в.п.	45,3	30,6	-14,7 в.п.
Соціальні показники												
Рівень безробіття (за методологією МОП), % до робочої сили віком 15–70 років	7,9	8,5	8,7	+0,2 в.п.	9,0	+0,3 в.п.	8,3	8,4	+0,1 в.п.	8,4	8,5	+0,1 в.п.
Середньомісячна заробітна плата працівників, грн	15 000	13 990	15 063	+7,7%	15 778	+4,7%	16 705	17 425	+4,3%	18 557	19 258	+3,8%

Таблиця 9

ДИНАМІКА ІНТЕГРАЛЬНИХ ОЦІНОК РИЗИКІВ / ЯВИЩ НА 2021 РІК

Зовнішні ризики / явища	Інтегральна оцінка на 2021 рік станом на:							
	квіт. 2018	верес. 2018	груд. 2018	квіт. 2019	квіт. 2020	лип. 2020	квіт. 2021	жовт. 2021
Виникнення нових хвиль пандемії COVID-19 в світі	x	x	x	x	7	8	10	**8**
Нова світова криза	x	7	7	7	9	7	6	**x**
Суттєве зростання цін на світових енергетичних ринках	x	x	x	7	5	4	9	**x**
Впровадження нових торгівельних бар'єрів для вітчизняного експорту з боку інших країн	x	x	x	x	7	5	5	**4**
Транзит природного газу з Російської Федерації територією України в обсягах, значно менших ніж визначено Угодою	x	x	x	x	x	x	6	**6**
Повне припинення транзиту російського природного газу територією України*	x	x	x	x	x	x	x	**2**
Дефіцит зовнішнього фінансування та звуження можливостей доступу до міжнародних ринків капіталу	9	10	9	7	10	9	9	**5**
Неотримання запланованого фінансування від МВФ	9	8	9	7	8	7	7	**5**
Посилення гібридних загроз національній безпеці України, у т.ч. активне військове протистояння на сході країни	5	7	8	7	9	8	9	**7**

*- починаючи з жовтня 2021 року наявні ризики доповнено новими: **«Повне припинення транзиту російського природного газу територією України»** на 2021-2024 роки та **«Стагнація світової економіки (нульові або повільні темпи глобального росту)»** на 2022-2024 роки

Продовження таблиці 9

Внутрішні ризики / явища	Інтегральна оцінка на 2021 рік станом на:							
	квіт. 2018	верес. 2018	груд. 2018	квіт. 2019	квіт. 2020	лип. 2020	квіт. 2021	жовт. 2021
Потужна друга хвиля COVID-19 в Україні*	x	x	x	x	x	x	11	**8**
Дефолт по зовнішнім боргам	x	x	x	x	6	6	4	**x**
Дефіцит коштів в економіці, що гальмуватиме розвиток на шляху відновлення економічної активності**	x	x	x	x	x	x	x	**8**
Стрімке посилення трудової міграції за кордон**	x	x	x	x	x	x	x	**5**
Недостатньо швидке проведення реформ	11	10	9	10	8	8	9	**8**
Запровадження податку на виведений капітал	x	5	6	6	4	6	2	**x**
Збереження високого рівня корупції	x	x	x	10	10	10	10	**10**
Значне зростання дефіциту державного бюджету та касових розривів у ПФУ, інших фондах державного соціального страхування	7	7	8	8	13	10	8	**5**
Збереження низької кредитної активності комерційних банків у реальному секторі	6	7	7	7	10	8	9	**8**
Значне підвищення тарифів ЖКГ для населення	x	8	10	7	5	x	9	**5**
Отримання низького врожаю зернових культур	7	5	6	5	7	x	4	**x**
Прояв суттєвих девальваційних тенденцій на валютному ринку	9	9	10	8	7	9	5	**3**

*- починаючи з жовтня 2021 року ризик **«**Потужна друга хвиля COVID-19 в Україні**»** доповнено наступним уточненням: «**та відновлення істотних обмежень, що вплинуть на економічну активність»;**

- починаючи з жовтня 2021 року наявні ризики доповнено новими: **«Дефіцит коштів в економіці, що гальмуватиме розвиток на шляху відновлення економічної активності» та **«Стрімке посилення трудової міграції за кордон»**

Таблиця 10

ДИНАМІКА ІНТЕГРАЛЬНИХ ОЦІНОК РИЗИКІВ / ЯВИЩ НА 2022–2024 РОКИ

Зовнішні ризики / явища	Інтегральна оцінка									
	на 2022 рік станом на:				на 2023 рік станом на:			на 2024 рік станом на:		
	квіт.	лип.	квіт.	жовт.	лип.	квіт.	жовт.	лип.	квіт.	жовт.
	2019	2020	2021	2021	2020	2021	2021	2020	2021	2021
Виникнення інших хвиль пандемії COVID-19 в світі	x	4	6	**7**	3	3	**5**	3	2	**3**
Нова світова криза	7	4	4	**7**	3	3	**6**	3	3	**5**
Стагнація світової економіки (нульові або повільні темпи глобального росту)*	x	x	x	**5**	x	x	**5**	x	x	**4**
Суттєве зростання цін на світових енергетичних ринках	7	4	6	**9**	4	4	**7**	4	3	**7**
Впровадження нових торгівельних бар'єрів для вітчизняного експорту з боку інших країн	x	3	5	**5**	3	4	**4**	3	4	**4**
Транзит природного газу з Російської Федерації територією України в обсягах, значно менших ніж визначено Угодою	x	x	5	**7**	x	3	**6**	x	3	**5**
Повне припинення транзиту російського природного газу територією України*	x	x	x	**3**	x	x	**3**	x	x	**4**
Дефіцит зовнішнього фінансування та звуження можливостей доступу до міжнародних ринків капіталу	7	5	7	**6**	5	7	**5**	4	7	**4**
Неотримання запланованого фінансування від МВФ	7	5	7	**5**	4	6	**3**	4	6	**3**
Посилення гібридних загроз національній безпеці України, у т.ч. активне військове протистояння на сході країни	7	8	7	**8**	7	7	**9**	5	7	**10**

*- починаючи з жовтня 2021 року наявні ризики доповнено новими: **«Повне припинення транзиту російського природного газу територією України»** на 2021-2024 роки та **«Стагнація світової економіки (нульові або повільні темпи глобального росту)»** на 2022-2024 роки

Продовження таблиці 10

Внутрішні ризики / явища	Інтегральна оцінка									
	на 2022 рік станом на:				на 2023 рік станом на:			на 2024 рік станом на:		
	квіт.	лип.	квіт.	жовт.	лип.	квіт.	жовт.	лип.	квіт.	жовт.
	2019	2020	2021	2021	2020	2021	2021	2020	2021	2021
Потужна друга хвиля COVID-19 в Україні*	x	x	8	**6**	x	4	**4**	x	3	**3**
Дефолт по зовнішнім боргам	x	4	6	**3**	4	5	**3**	4	4	**4**
Дефіцит коштів в економіці, що гальмуватиме розвиток на шляху відновлення економічної активності**	x	x	x	**8**	x	x	**8**	x	x	**7**
Стрімке посилення трудової міграції за кордон**	x	x	x	**6**	x	x	**6**	x	x	**6**
Недостатньо швидке проведення реформ	9	7	8	**8**	6	7	**7**	5	7	**7**
Запровадження податку на виведений капітал	4	5	3	**3**	4	2	**2**	3	3	**2**
Збереження високого рівня корупції	10	9	9	**9**	8	9	**8**	6	9	**7**
Значне зростання дефіциту державного бюджету та касових розривів у ПФУ, інших фондах державного соціального страхування	8	6	9	**6**	6	8	**5**	6	8	**4**
Збереження низької кредитної активності комерційних банків у реальному секторі	6	7	8	**8**	5	7	**7**	4	6	**6**
Значне підвищення тарифів ЖКГ для населення	x	x	10	**8**	x	8	**4**	x	8	**5**
Отримання низького врожаю зернових культур	4	x	5	**3**	x	5	**3**	x	5	**4**
Прояв суттєвих девальваційних тенденцій на валютному ринку	6	6	6	**8**	5	6	**5**	5	5	**4**

*- починаючи з жовтня 2021 року ризик **«**Потужна друга хвиля COVID-19 в Україні**»** доповнено наступним уточненням: «**та відновлення істотних обмежень, що вплинуть на економічну активність»;**

- починаючи з жовтня 2021 року наявні ризики доповнено новими: **«Дефіцит коштів в економіці, що гальмуватиме розвиток на шляху відновлення економічної активності» та **«Стрімке посилення трудової міграції за кордон»**

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЯСНЕННЯ ДО ТАБЛИЦЬ

Агреговані номінальні величини та індекси розраховані як медіана відповідних показників, наданих усіма прогнозуючими організаціями–учасниками (експертами) опитування з метою зменшення впливу показників, що знаходяться поза межами найбільшої сукупності прогнозних оцінок, зважаючи на те, що через швидкозмінність подій у вітчизняній економіці та невизначеність й загрози її подальшого розвитку, при опитувані експертів формуються значні варіації / діапазони прогнозних оцінок, наданих усіма прогнозуючими організаціями.

Узагальнені значення величин, що прогнозуються як відсоток від ВВП (зокрема, показники зовнішнього сектору та бюджету), розраховані як відношення медіани номінального значення показника до відповідного значення ВВП розрахованого, також, по медіані. Показники, що прогнозуються у доларах США, розраховані як відсоток від ВВП з використанням медіани обмінного курсу.

Консенсусне значення дефіциту/профіциту бюджету розраховані як різниця між медіаною показників доходів та видатків.

При підготовці випуску організаціями–учасниками (експертами) опитування були надані такі матеріали:

- припущення прогнозу щодо економічної політики, яка проводитиметься у 2021–2024 роках, та деякі кількісні екзогенні параметри розвитку (наведені у табл. 5);
- прогноз основних макроекономічних показників на 2021–2024 роки (наведені у табл. 2 та 3);
- експертна оцінка ризиків на 2021–2024 роки (наведені у табл. 4, 9 та 10).

У підготовці випуску брали участь: Наталя Горшкова
Валерія Войтенко
Наталія Барилко

Контактна інформація:

Департамент стратегічного планування
та макроекономічного прогнозування
Міністерства економіки України

Електрона адреса: lkhmelyuk@me.gov.ua

Контактний телефон: (044) 200-44-68

© Міністерство економіки України